

"Gospodin je": duhovna pratnja (I)

Svima nam trebaju suputnici čiji nam bliski razgovor i ohrabrenje pomažu u životu, u službi „uvijek izvornog djelovanja Duha Svetoga“ u našim dušama. Ovo je 15. nastavak serije „Borba, blizina, misija“.

10.07.2025.

„Kad je već svanulo, Isus je stajao na obali; ali učenici nisu znali da je to Isus“ (usp.Iv 21,4). U rano jutro uz Galilejsko jezero, uskrsli Gospodin

tajanstveno se ukazuje svojim učenicima, možda napola zaklonjen maglom koja se dizala s vode. Njegov glas, iako i prigušen, nosi snagu:

„Djeco, imate li što za jesti?“ Kažu da ne. Još ne znaju tko im govori, ali nešto u tom glasu potiče ih da pažljivo slušaju i priprema ih da slijede njegovu uputu: „Bacite mrežu na desnu stranu i naći ćete.“

Poslušno bacaju mreže i, u oštrom kontrastu s naporom cijele noći, ostvaruju veliki ulov. Dok se drugi dive prepunim mrežama, sveti Ivan podiže pogled. Vidi daleko dalje od riba: prepoznaje onoga koji im je upravo govorio. I kaže Petru: „To je Gospodin!“ (usp. Iv 21,4–8).

Zašto sveti Ivan uspijeva razaznati Isusovu prisutnost na kraju te teške noći rada? Njegova reakcija podsjeća na početak njegova Evanđelja, njegov prvi susret s Isusom. „Evo Jaganjca Božjega!“, rekao je tada sveti Ivan Krstitelj dok je Isus prolazio pored

Ivana i Andrije (Iv 1,36). Za druge je bio samo još jedan hodočasnik, ali Preteča, „onaj koji trči naprijed“, koji vidi stvari koje dolaze i najavljuje ih, vidio je Mesiju u Njemu.

Ivan Krstitelj pomogao je Ivanu i Andriji da duhovno rastu: naučio ih je vrijednosti posta i potrebi obraćanja; naučio ih je moliti (usp. Mt 9,14; Lk 3,1-17; 11,1). Ali njegova najveća lekcija bila je predstaviti ih Isusu i pozvati ih na osobni odnos s Njim (usp. Iv 1,35-39). Kada je svoje učenike stavio pred Isusa, dosegao je vrhunac svog poslanja. Od tog trenutka nadalje, Krstitelj se ponizno povukao kako bi dopustio Isusu da zauzme središnje mjesto u životima svojih učenika (usp. Iv 3,27-30). Tijekom stoljeća, njegov je primjer bio uzor mnogim ljudima koji vode druge prema Kristu i pomažu im da prepoznaju njegovu prisutnost u svojim životima, uvijek svjesni da nisu „gospodari, nego čuvari“.[1] Jer

„poslanje je Isus. On je uskrsnuo - dakle, živ je i prethodi nam. Nitko od nas nije pozvan da ga zamijeni“.[2] Pozvani smo, naprotiv, olakšati susret svake osobe s njim; reći, s bliskošću koja dolazi s povjerenjem i ljubavlju, „Gospodin je!“

Duhovna pratnja

„Tijekom ovog putovanja našeg života, postoje mirna vremena, unutarnja ili vanjska, pa čak i dulja razdoblja. Ali samo je na Nebu mir konačan i spokoj potpun.“[3] Naše nemirno srce treba nekoga tko će ga voditi kroz oluje i mirne vode dok se konačno ne odmori u Bogu.[4] Trebamo suputnike čiji nam bliski razgovor, utjeha i ohrabrenje pomažu da se s većim samopouzdanjem krećemo kroz život i donose jasnoću kada padne tama ili izgubimo put. Ti se ljudi tradicionalno nazivaju „duhovnim pratiteljima“: pojedincima koji nam

pomažu da ostanemo postojani, ustrajući u smjeru koji smo odabrali slijedeći Krista.

Duhovni pratitelj hoda uz drugu osobu. On ne zamjenjuje Božje djelovanje u duši, a još manje nadjačava savjest pojedinca, već pomaže u razlikovanju nadahnuća Duha Svetoga od sugestija đavla ili vlastite ranjene ljudske prirode. Zbog toga Crkva posljednjih desetljeća sve češće koristi izraz „duhovna pratnja“. U tom smislu, papa Franjo je rekao: „Onaj koji prati ne zamjenjuje Gospodina, ne obavlja posao umjesto osobe koja je praćena, već hoda uz nju, potičući je da tumači ono što se događa u njezinom srcu, ono bitno mjesto gdje Gospodin govori. Duhovni pratitelj (...) kaže: 'U redu, ali pogledajte ovdje, pogledajte ovdje', oni skreću vašu pozornost na stvari koje vam možda promiču; pomažu vam da bolje razumijete znakove vremena, glas Gospodinov,

glas kušača, glas teškoća koje ne možete prevladati.“[5]

Prvi ljudi koji su pristupili Djelu osjećali su se voljenima i praćenima od strane svetog Josemarije. Nisu ga vidjeli kao neku vrstu „duhovnog gurua“ sa savjetima za svaku situaciju, već kao prijatelja ili oca koji je slušao i brinuo se za njihove živote... i koji je vidio Kristovu krv kako teče kroz njih.[6] Kada su ljudi praćeni na ovaj način, ne samo da cijene pomoć koju primaju, već i počinju uživati u razgovorima duhovnog vodstva. Rastu u zrelosti i apostolskom žaru; jačaju se u svom odnosu s Bogom. A ako su prihvatili određeni poziv, zaštićeni su od pogrešnog osjećaja neovisnosti koji bi ih izolirao od onih koji dijele njihov put i poslanje.

U nedavnom životu Crkve svjedočili smo rastućoj svijesti da ne samo svećenici, već i laici mogu obavljati

zadatak duhovne pratnje. To se u Djelu prakticira od samog početka. Na sljedećim stranicama razmotrit ćemo nekoliko aspekata ovog zadatka, uvijek imajući na umu da smo svi pozvani voditi druge do „svjetla i topline Kristove“, [7] čak i ako formalno ne služimo kao duhovni voditelji ili pratitelji. Drugi članak istražiti će kako prijateljstvo „prirodno (...) završava u osobnim povjerenjima, punim osjetljivog poštovanja prema slobodi“, [8] i vidjet ćemo koliko se onoga što je ovdje opisano odnosi i na tu neformalniju, ali jednako nužnu vrstu pratnje.

Pomaganje radu Duha Svetoga

Primarni cilj duhovne pratnje ili vodstva jest pomoći ljudima da susreću Krista i prepoznaju što od Njega dolazi, kako bi Božja ljubav mogla zapaliti njihov život i proširiti se na one oko njih. To zahtijeva okruženje u kojem osoba može

njegovati osobni odnos s Bogom, razviti duh pažljivog slušanja u molitvi i naučiti razaznavati Božju volju u svakom trenutku života. Duhovni pratitelj može igrati ključnu ulogu u stvaranju tog okruženja. Ali to znači prepoznati jedinstvenost svake osobe i ostati otvoren za tajanstvene načine na koje Bog djeluje u dušama. „Ne možemo nuditi unaprijed definirane formule, krute metode ili propise ako želimo duše približiti Kristu. Božji susret sa svakom osobom je neopisiv i neponovljiv, i moramo surađivati s Gospodinom kako bismo u svakom slučaju pronašli pravu riječ i pravi pristup, biti poslušni i ne pokušavati spriječiti uvijek izvorno djelovanje Duha Svetoga.“[9]

Istovremeno, onaj tko je u pratnji trebao bi pažljivo razmisliti o ponuđenim prijedlozima, meditirajući o njima u molitvi očima vjere. Kao što Otac objašnjava:

„Budući da znamo da nam Bog može govoriti kroz druge ljude ili kroz obične događaje, uvjerenje da u njima možemo čuti njegov glas stvara u nama poslušan stav prema njegovim planovima, koji se mogu skrivati i u riječima onih koji nas prate na našem putu.“[10] Ova sklonost može donijeti velike plodove u našim životima, pod uvjetom da se sjetimo da Bog gotovo nikada ne govori doslovno kroz riječi duhovnog pratitelja. Njihove su riječi, radije, poziv da usmjerimo svoje slušanje u određenom smjeru; da otkrijemo možemo li tamo čuti nadahnuće Duha Svetoga – nešto što samo mi možemo učiniti. Njihove su riječi namijenjene da nas dovedu u kontakt s Riječju.

Istinska duhovna pratnja, dakle, temelji se na dubokom poštovanju djelovanja Duha Svetoga u svakoj duši. Duhovni pratitelj nije zapovjednik, već sluga, onaj koji

pomaže Duhu Svetomu da vodi i prosvjetljuje osobu koja je u pratnji. Kao što je rekao sveti Josemaría, „Praćenje duša je umjetnost u kojoj je model Isus Krist, a onaj koji oblikuje dušu je Duh Sveti, po milosti.“[11] Zato je duhovni pratitelj više vrtlar nego arhitekt: ne nameće oblike niti oblikuje ljude prema vlastitim idejama, već pomaže u obrađivanju tla duše kako bi Božji život mogao cvjetati u njoj.

Istinsko slušanje

Svi smo mi u jednom ili drugom trenutku iskusili da nas se istinski sluša; susret s nekim tko sluša ljubazno i pažljivo te tako otvara prostor u kojem se osjećamo ugodno dijeleći svoje misli i osjećaje bez straha, osuđivanja ili odbacivanja. Kada se ljudi osjećaju saslušanim, postaju svjesniji sebe i lakše ih je privući da slušaju Boga, kako bi bolje prepoznali njegov glas. Iz tog razloga,

sveti Josemaría strpljivo je slušao mlade koji su mu dolazili, potičući ih da slobodno otvore svoja srca. Tek na kraju bi ponudio savjet ili proširio njihove vidike.

Slušanje uključuje mnogo više od pukog namjernog slušanja: znači obraćati pažnju na pozadinu osjećaja, ideja i iskustava koje osoba izražava te joj pomagati da sama istraži taj unutarnji svijet. To zahtijeva istinski stav interesa prema drugoj osobi. Ne slušamo druge kako bismo nametnuli vlastiti program ili ih uključili u određene apostolske projekte; slušamo kako bismo im pomogli otkriti što Duh Sveti – koji beskrajno ljubi svaku dušu – želi za njih, kako bi njihova radost bila potpuna (usp. Iv 16,24). Na taj način, kako je volio reći papa Benedikt XVI., postajemo sluge njihove radosti (usp. 2 Kor 1,24).

Ako zaista želimo slušati – i učiniti da se ljudi osjećaju saslušanima – može biti korisno ukratko se osvrnuti na ono što su rekli, koristeći vlastite riječi. To nam pomaže da u sebi potaknemo istinsku otvorenost prema unutarnjem svijetu koji druga osoba dijeli, bez projiciranja vlastitih stavova na njega. Također pomaže u komunikaciji te otvorenosti, osigurava da smo ispravno razumjeli i potiče drugu osobu da nastavi otkrivati ono što želi podijeliti. To stvara osjećaj smirenosti i pomaže ljudima da preuzmu odgovornost za svoje živote, pronađu vlastita rješenja, krenu vlastitim putem i otkriju svoju misiju. Nasuprot tome, prekidanje ili preskakanje njihovih riječi može biti obeshrabrujuće i ne pomaže im da rašire krila.

Strpljivo slušanje je čin ljubavi koji otkriva istinski interes za drugu osobu. Iz tog razloga, duhovni pratitelj nikada ne bi trebao izgledati

dosadno ili u žurbi. Često, iz praktičnih razloga, preporučujemo da duhovno vodstvo bude kratko - ali važno je mudro razlučivati u svakoj situaciji, jer istinsko slušanje zahtijeva vrijeme, poštujući tempo druge osobe, uključujući i njezine tišine. A ponekad, povremeno ili tijekom sezone, nekome mogu biti potrebni dulji razgovori. Otvorena pitanja mogu biti korisna, ali ne bi trebala ometati prirodni tijek razgovora, niti se smjeti koristiti samo za popunjavanje neugodnih tišina. Naprotiv, tišina često može pomoći osobi da dublje zađe u svoja razmišljanja i pronađe prave riječi. „Radost, tjeskoba i patnja mogu se komunicirati u tišini - štoviše, ona im pruža posebno snažan način izražavanja.“[12]

Više od svega, autentično slušanje gradi mostove povjerenja, koji su temeljni uvjet za svaku duhovnu pratnju i koji se ne može zahtijevati

kao preduvjet. Povjerenje se testira od prvog susreta i raste sa svakim susretom. Da bi povjerenje procvjetalo, druga osoba mora se osjećati poštovano, cijenjeno i sigurno u dijeljenju svojih najintimnijih duhovnih iskustava. To će učiniti ako u svom pratitelju prepozna utočište i podršku u razlučivanju Božjeg glasa.

Apostoli su takvo utočište pronašli u Gospi, posebno nakon Isusova Uzašašća. Ona je „učiteljica razlučivanja: malo govori, mnogo sluša i čuva u svom srcu (usp. Lk 2,19). Tri stava Gospe: malo govori, mnogo sluša i čuva u svom srcu. I malo puta kada progovori, njezine riječi ostavljaju dubok trag.“[13]

[1] Papa Lav XIV., Homilija, 31. V. 2025.

[2] Isto.

[3] Sv. Josemarija, Pismo 2, br. 9.

[4] Usp. Sv. Augustin, Ispovijesti, I, 1.1.

[5] Papa Franjo, Audijencija, 4. I. 2023.

[6] „A ponekad bi pitao: 'Djeco moja, znate li zašto vas toliko volim?' i zatim, nakon trenutka tišine, rekao: 'Jer vidim Krv Kristovu kako teče u vama'“ (A. Vázquez de Prada, Osnivač Opusa Dei, sv. III, Žezlo, New York, 2002.).

[7] Sv. Josemarija, Pismo 1, br. 22.

[8] F. Ocáriz, Pastirsko pismo, 1. XI. 2019.

[9] Sv. Josemarija, Pismo 11, br. 42.

[10] F. Ocáriz, Pastirsko pismo, 10. II. 2024., br. 6.

[11] Sv. Josemarija, Pismo 26, br. 37.

[12] Papa Benedikt XVI., Poruka za
46. svjetski dan društvenih
komunikacija, 20. V. 2012.

[13] Papa Franjo, Audijencija, 4. I.
2023.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/gospodin-
je-duhovna-pratnja-i/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/gospodin-je-duhovna-pratnja-i/) (10.08.2025.)